JAVA-BODE

NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1853. Woensdag 4 Mei. N°. 35.

Prijs per halfjaar voor *Batavia* .... *f* 12.50
» » » » *Java* .... » 15.—
» » » » *Buitenbezittingen* ...... » 17.50
De betaling geschiedt voorpit. — Brieven *franco*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

De prijs der Advertentiën *met derzelver herhaling* is **zestig duiten** voor de **vijf woorden**, behalve het zegel.

EXTRACT *uit het register der besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BATAVIA, *den* 26sten *April* 1853. (No. 2.)

(Staatsblad No. 34.)

Gelezen, enz.

De raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Tot regt verstand van de toepassing der publikatie van 9 Januarij 1821 (staatsblad No. 6), te bepalen: dat aan Europesche ingezetenen, die, volgens de algemeene bepalingen omtrent het vast verblijf in Nederlandsch-Indie, in de binnenlanden van Java mogen verblijven, op hun verzoek, door den resident der Preanger Regentschappen zal worden toegestaan de inwoning, *tot wederopzeggens*, op de drie hoofdplaatsen dier residentie Tjiandjoer, Bandong en Soemadang;

Onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat zij zich geenerlei handelingen veroorloven, strijdig met de bij art. 64 van het reglement op het beleid der regering (staatsblad 1836 No. 48) gehandhaafde bepalingen.

Ten Tweede. Enz.

Afschrift, enz.

Accordeert met voorschreven register.
De fung. Algemeene Secretaris,
DE WAAL.

Benoemingen.

Civiel Departement.

BENOEMD:

Tot inspecteur van financiën, *E. C. C. Boutmij*, thans secretaris bij den directeur-generaal van financiën.

Tot predikant bij de protestantsche gemeente te Passoeroean, *P. L. de Ganij Fortman*, thans predikant bij die te Soerakarta.

GESTELD:

Ter beschikking van den directeur der kultures, de ambtenaar 1 klasse *J. W. S. van Baumhauer.*

Militair Departement.

GEPLAATST:

Bij het groot militair hospitaal te Willem I, de officier van gezondheid 3 klasse *A. E. Roos.*

Bij de geneeskundige dienst ter Sumatra's Westkust, de officier van gezondheid 3 klasse *D. Lammerse.*

Bij het groot militair hospitaal te Samarang, de apotheker 3 klasse *D. Eekma*;

Allen onlangs uit Nederland aangekomen.

AANKONDIGING.

Door *Johanna Maria Joseph*, zonder beroep, wonende te Makassar, *Diederik Marius Jacob Moltzer*, 1 luitenant der infanterie bij het garnizoens-bataillon op Celebes, en *Casparus Johannes van den Ham*, kapitein der infanterie en militairen kommandant te Ternate, is bij rekest van 28 Februarij 1853, aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie het verzoek gedaan, dat aan de wettelijk erkende, natuurlijke dochter der twee eerstgenoemde rekestranten, *Maria Louisa Moltzer*, worde vergund bij haren geslachtsnaam te voegen dien van den derden rekestrant, haren verpleger, en zich alzoo voor den vervolge te mogen noemen *Maria Louisa Moltzer van den Ham.*

Geschiedende deze aankondiging in voldoening aan art. 7 van het burgerlijk wetboek voor Nederlandsch-Indie.

De fungd. Algemeene Secretaris,
DE WAAL.

De resident van Tagal maakt bekend, dat op Vrijdag 13 Mei, 's morgens ten 9 ure, in den dalm van den regent van Tagal, eene publieke uitbesteding zal worden gehouden voor het afbreken en weder opbouwen van de controleurswoning te Brebes.

Vendutien.

Op Vrijdag 6 Mei voor het commissiehuis van *Munder*, van wagens, bendies, paarden, diverse huismeubelen, lampen en wat verder te voorschijn zal worden gebragt.

En

Voor het commissiehuis van *John Pryce en Co.*, tegen 4 pct. vendusalaris, van diverse negotiegoederen, enz.

Op Zaturdag 7 Mei, des morgens ten 10 ure, in het locaal der Beurs, voor rekening van het gouvernement, van eene hoeveelheid van 40,000 Mexikaansche dollars, en zulks bij kavelingen van 1000 stuks.

En

Ten huize van den chinees *Lim Soekoeng*, op Patekoan, in de chinesche kamp, van eenige bij wege van executie achterhaalde goederen.

Op Maandag 9 Mei, voor het sterfhuis van wijlen *P. W. Jacobs*, in de Koestraat, van eenige goederen.

Op Dingsdag 10 Mei, voor het commissiehuis van *A. van Ommeren en Co.*, van provisien, manufacturen, goudwerken en byouterien; en ten 10 ure een factuur prachtige gravures in vergulde lijsten, in stellen van 6, 4 en 2 stuks.

Op Woensdag 18 Mei, voor de pakhuizen van *Pandel en Stiehaus* aan de Groote Rivier, door gebr. *Rozelje en Co.*, van diverse negotiegoederen en beschadigde lijnwaden.

VENDUTIE TE MEESTER-CORNELIS.

Op Maandag 9 Mei, wegens vertrek van den kapitein *von Bose*, van deszelfs netten inboedel.

Vertrekkende Personen.

E. von Bose.
G. G. Batten.
A. Troost.

Aangekomen Vreemdelingen.

Van den 28 April tot en met den 2 Mei 1853.

Hotel der Nederlanden. H. Plasberg, van Rotterdam. — R. Everwijn, van Buitenzorg. — P. Corver, van Dordrecht. — P. H. de Boer, van Rotterdam. — M. Korteland, van idem. — W. Henry Puturim, van Port Philip. — G. Krans, van Dordrecht. — Eekma, van Batavia. — F. J. Mauly, van de reede. — F. de Maroea, van idem. — van Römer, van idem. — P. Dijke, van idem. — W. Schoof, van Schiedam. — J. Reijnders, van idem.

Rotterdamsch Hotel. J. N. Huijs, van de reede. — Miguel Lopez, van Nantes. — C. J. Vos, van de reede. — W. H. F. van Oordt, van idem. — P. Dibbets, van idem. J. D. van der Heggespies, van idem. — G. H. Ruhaak, van Samarang. — C. Peraix, van Nantes.

BATAVIA.

— Wij zagen ons in de gelegenheid gesteld om de volgende bijzonderheden omtrent Australie en de goudmijnen mede te deelen.

Het schip *Jacatra*, gezagvoerder *Aiton*, dat van Java vertrok, met eene Javaansche equipaadje en behouden te Sydney aankwam, heeft het aan de goede leiding van den gezagvoerder te danken gehad, dat de terugreis zoo spoedig is kunnen volbragt worden. Naauwelijks toch arriveerde dit vaartuig te Sijdney of de manschappen, vernemende dat die van de stoomboot *Rajah Wallie*, mede Javanen, zich op andere schepen hadden geëngageerd voor 12 shillings per dag, iedere man, stelden zich ten doel dit voorbeeld te volgen, en het contract met den gezagvoerder op Java gesloten, te verbreken, onder voorgeven, dat de overeenkomsten in Nederlandsch-Indie opgemaakt, alle kracht van regt hadden verloren, en niet geldig waren onder de engelsche wetten.

De Engelsche kapitein riep dadelijk de hulp van eenen tolk in, en liet door dezen de manschappen bekend maken, dat hij de overeengekomen gagiën zoude verdubbelen, doch verder met de strengste straffen deigende, iedér die zich van boord waagde. Naar wensch slaagde hij hierin.

De levensmiddelen en dranken in de mijnen zijn zeer hoog in prijs, zoodat men b. v. daar, voor een vat meel £ 20 à £ 22 betaald. De Samarangsche schoenen geven verlies, omdat zij niet solide genoeg gemaakt en de zolen te dun zijn; daarentegen betaalt men voor andere schoenen £ 1 à £ 1½. De Soerabayasche meubelen brengen 500% winst op. In den winter zijn de wegen opgepropt met karren en wagens met levensmiddelen, maar die soms verlaten zijn, omdat de beesten of des nachts door eene sterke bende gestolen worden of van gebrek omkomen, of wel de dievenbenden de vracht geplunderd en de voerlieden afgemaakt hebben.

Wekelijks komen te Sydney 5000 à 6000 menschen aan die zich naar de mijnen begeven; men ziet daar vrouwen, zelfs kinderen, bezig met graven, en niettegenstaande de tractementen aan de kantoorbedienden met £ 2 à £ 3 's daags betaald worden, wagen zich de nieuw aangekomen jongelieden liever aan het wisselvallig geluk dat de mijnen opleveren. Een stuk grond vroeger betaald met £ 100 is thans niet meer verkrijgbaar voor £ 1000 en meer. Ieder heeft de policie op zijn eigen handje ingerigt, en niet zelden wordt het minste vergrijp tegen de bezitting van een ander, hoe gering dan ook het gestolene voorwerp wezen moge, met een geweerschot beloont; het spreekt van zelve dat men gewoonlijk daaronder bezwijkt want: contre la force il n'y a pas de résistance.

Het graven is een ruw werk, omdat het dikwijls gebeurt, dat men, nadat men 12 en meer voeten gegraven heeft op graniet stuit, waarvan men ja! de oppervlakte ziet, doch de uitgestrektheid en even zoo min de dikte kent, en, is men eindelijk geslaagd door dien steen heen te breken en te boren, veelal teleurgesteld wordt, en alweer dieper en dieper moet graven of een ander terrein zoeken. Anderen daarentegen zijn gelukkiger en bewijzen dat het graven even als het leven een dobbelspel, eene loterij is.

De groote hoeveelheid aangebragte sigaren heeft de prijs doen dalen tot op £ 4 voor Manila's. Een boodschaplooper ontvangt te Sydney *f* 8,— 's daags, en de gedurende aanvoer van vreemdelingen heeft de huur van localiteiten, b. v, eene kamer, zoo hoog doen stijgen dat men daarvoor £ 2 per dag betaalt. Het is ieder vreemdeling aan te raden, zoo hij zich derwaarts begeeft met een factuur, goed toe te zien wiens medewerking, ter plaatsing, hij inroept, aangezien men zich dadelijk bereid zal toonen hem hulp te geven, niet zoo zeer voor hem zelven, als wel om de eerste, tweede en derde hand, iets te doen verdienen ten nadeele van den eigenaar.

— Het schijnt dat de parforce-jagt op de *tamme* varkens van de Chinezen te Tana-Abang door eenige militairen, waarvan wij melding maakten in ons blad van 30 April No. 34, niet ten beste voor hen is opgenomen. Naar wij vernemen ondergaan de twee opgevatte jagers thans de hoogste provoostraf (14 dagen), en wij hopen dat die straf indruk genoeg moge maken om die arme dieren rust te verschaffen en hunne eigenaren voor alle schade, uit dergelijke jagten voortvloeijende, in den vervolge te vrijwaren.

— Op gisteren middag ten 1 ure ontstond er brand in de keuken eener bamboezen woning, bewoond door zekere Inlandsche vrouw *Ma Rompot*, achter de kampong Noordwijk digt bij gang Klientjie. De wind woei sterk en het was te vreezen dat vele der nabij gelegene huizen in den asch zouden worden gelegd, doch de spoedige hulp door de brandspuit van de Bazar Bahroe toegebragt, deed den brand spoedig meester worden, zoodat er slechts drie huizen, allen van bamboe en atap, verbrand zijn, en er overigens geene ongelukken hebben plaats gehad.

— Men schrijft ons van Soerabaya d. d. 28 April.

Men verneemt dat mevrouw *Pfeiffer*, thans van Menado te Macassar terug gekeerd, met de eerste boot van daar te Soerabaya zal komen, en na een kort verblijf bij den geachten predikant *J. Brumund*, hare reize naar Bata-

HET HUIS ZONDER ZEGEN. (*vervolg.*)

»Ik zal aan de wieg van uw kind waken,» sprak Johanna; »doe gij in Gods naam wat gij kunt en moet.»

— Daarop stak Franzen stil zijn licht aan en ging naar zijn werkwinkel. Daar nam hij een houweel en een breekijzer en wendde zich naar de deur, die naar de rommelkamer geleidde. »De kamer behoort aan mij,» sprak hij bij zich zelven. »Wie kan 't mij verbieden, haar open te breken?» Hij zette het breekijzer aan en spoedig was de deur open. Hij was echter daarbij niet zeer op zijn gemak geweest, maar zoodra hij was binnen getreden, werd hij eenigzins bedaarder en begon nu getroost zijn onderzoek. Naauwkeurig verlichtte hij nu met de lamp elk plekje aan den muur en op den grond, maar hij vond niets wat zijn argwaan voedsel gaf. Een hoop brandhout lag in een hoek; het werd zorgvuldig door hem onderzocht en elk stuk scheen hem verdacht te zijn. Maar van al wat hij zocht vond hij geen spoor. De kamer was opgeruimd en naar het scheen sinds kort schoon gemaakt.

Franzen begon nu den grond op te breken. Nu meende hij echter plotseling dat in zijn buurmans huis eene hand aan den knop der deur greep. Voorzigtig hield hij het licht in de eene hand en in de andere het houweel. »Heeft iemand lust mij te helpen?» vroeg hij half luidop, maar er daagde niemand op. Hij zette nu het licht weêr neder, en begon op nieuw te breken en de planken ter zijde te werken, en daarbij floot hij, zonder zelf regt te weten waarom, een liedje van den ouden schrijnwerker, als hij werk onder handen had, dat niet spoedig wilde vlotten. Nog niet lang was hij weêr bezig, of er werd weder aan de deur gerammeld, en toen Franzen nu nogmaals het licht nam en zich in de hoogte oprigtte, ging de deur open en eene lange bleeke gestalte trad hem langzaam te gemoet met een blik als of ze uit de andere wereld kwam.

»Hebt gij nog niet genoeg getimmerd, oude man? Moet gij dan hier altoos blijven werken en zingen?» vroeg eene holle, welbekende stem, en Franzen herkende met ontzetting den bleeken wandelaar, die met wijd opengesperde oogen en fladderend haar hem uit zijne slaapkamer te gemoet kwam.

»Waar legt gij mijn gebeente?» vroeg Franzen onwillekeurig, door nameloozen angst als versuft. Waarom kan ik niet in mijne kist? Waarom kan ik niet in een fatsoenlijk graf?»

»Uw gebeente,» antwoordde de bleeke, vreeselijke droomer, »ligt wèl bewaard. Onder mijn peerenboom zal niemand het verontrusten.»

»Maar waarom hebt gij mij als een zelfmoordenaar begraven?» vroeg Franzen met eene veranderde stem, want in weêrwil van zijn angst, had hij nog tegenwoordigheid van geest genoeg om te begrijpen, welke rol hij hier moest spelen.

»Dat was de oude vreemde bedelaar,» antwoordde de bleeke zondaar, »dat was de oude, vreemde bedelaar, dien ik op Kers-avond van mijne deur joeg.»

»Gods hand zal zwaar op u rusten, moordenaar!» riep Franzen, die nauwelijks nog wist wat hij sprak of deed. Plotseling echter drong hem een kreet van ontzetting in de ooren, en toen hij tot bewustzijn kwam, bespeurde hij dat hij alleen stond met het schemerende licht en het houweel in zijne hand. Maar de slaapwandelaar was verdwenen.

»Was dat een droom, of ben ik van mijn verstand beroofd?» vroeg hij zich zelven. »Is er bloed aan mijn houweel? Neen, het is nog zuiver. Maar voort! Onder den peerenboom zal ik het vinden, wat ik zoek. . . .» En nu ging hij terug naar Johanna, die stil bij de wieg van haar sluimerend kind zat en in de heilige schrift las.

Franzen verzweeg haar wat hem was overkomen en zij van haar kant durfde hem ook niets vragen. Hij verzocht haar dringend om nu te gaan rusten tot het dag werd, dan zou hij zoo lang bij de wieg van het kind blijven waken. »Nog heb ik maar duistere vermoedens,» sprak hij, »maar morgen zal alles misschien wel duidelijker worden.»

Nu viel zijne aandacht weder op de beschrevene bladen in den bijbel. Naauwkeurig las hij ze, te gelijk met de overige nagelaten papieren van zijn oom, en

via zal vervolgen. De tijdingen die haar op deze plaats wachten zullen beslissen of zij naar Australie zal gaan dan wel naar Europa terugkeeren.

– Te Soerabaya werd in den avond van den 25 April de nieuwsgierigheid opgewekt door het hooren van zware geluiden op eenen verren afstand, even alsof het kanonschoten waren. Men veronderstelde dat er eene uitbarsting van den vuurspuwenden berg *Kloet*, tusschen Madioen en Kediri, plaats had, zonder echter daaromtrent iets met zekerheid te kunnen bepalen, evenmin of daarvan verwoestingen de gevolgen geweest zijn, wordende omtrent het een en ander nadere berigten te gemoet gezien.

— Men leest in de Javasche Courant van heden het volgende:

Uit eene vergelijkende opgave der vastgestelde omfioenkitten op Java en Madura (de Preanger Regentschappen daaronder niet begrepen), blijkt, dat in de laatste jaren eene trapsgewijze vermindering van het aantal dier kitten heeft plaats gehad. In 1848 en 1849 bedroeg het getal respectievelijk 2801 en 2810. In 1851 was het verminderd tot op 2694 en in 1852 tot op 2407; het bepaalt zich voor het loopende jaar tot 2360 kitten.

In den tijd van 5 jaren zijn er dus niet minder dan 441 kitten gesloten.

— Het *Soerabaaisch Nieuws- en Advertentie-Blad* van Zaturdag 23 April N°. 16 deelt het volgende uit Pasaroean mede:

Op den middag van den 20 April j. l. was de branding op de reede dier plaats zoo hevig, dat een tambangan, komende van boord van het Nederlandsch schip *Almelo*, nabij het strand omsloeg; de bemanning redde zich met veel moeite, doch de goederen, die in de tambangan waren, bestaande in twee koffers met kleederen, behoorende aan den kapitein van opgemelden bodem, zijn in de diepte verzonken

---

ENGELAND.

— In de *Morning-Post* leest men het volgende:

»De *Times* heeft zich in de laatste dagen vrij belagchelijk aangesteld, door een los gerucht als een staatkundig feit te vermelden. Lord Palmerston heeft in de zitting van den 1sten dezer, alle veronderstellingen en vermoedens op eenmaal als geheel ongegrond doen kennen. Hij heeft verklaard, dat van de zijde van Oostenrijk, geenerlei eischen bij ons gouvernement waren gedaan, betreffende de vlugtelingen. Het is ook niet waar, dat Oostenrijk onlangs alle mogelijke pogingen heeft aangewend, om de groote Europesche mogendheden tot eenige beslissende stappen uit te lokken, en hen er toe te bewegen, dat zij zich bij ons gouvernement beklaagden over het misbruik, dat eenige vlugtelingen van de Britsche bescherming maakten. Maar even waar en zeker is het, dat Frankrijk, dat het meeste belang bij de zaak had, geweigerd heeft, zich met Oostenrijk te vereenigen.

»Het is naauwelijks drie maanden geleden, dat wij de boosaardige politiek der Noordsche hoven ontmaskerden, daar deze langs alle mogelijke wegen en met allerlei middelen hebben getracht, eene botsing tusschen Engeland en Frankrijk te doen ontstaan."

De *Morning-Post* zegt vervolgens, dat de kwestie der aan vlugtelingen verleende gastvrijheid, wederom een nieuw staaltje van deze politiek is, doch dat de keizer van Frankrijk, die zich te wel herinnert, met welke overhaasting en *courtoisie* de Britsche regering aan zijne verheffing tot de keizerlijke waardigheid hare goedkeuring heeft gehecht, zich wel zal wachten, met Engeland te breken.

»Doch moge Oostenrijk er niet in slagen, om tusschen Engeland en Frankrijk het twistvuur te ontsteken, zoo is het zeer natuurlijk, dat het zich tot de Duitsche regeringen zal wenden, om deze, zoo mogelijk, te bewegen, tegen het verleenen der gastvrijheid, door ons gouvernement aan staatkundige vlugtelingen, te protesteren, doch wat beteekent dit; alle voorstellen van de zijde van Oostenrijk moeten op den rijksdag met de gewone Duitsche zekerheid en deftigheid, gedurende eenige bijeenkomsten, worden overwogen; want dit is toch bekend, dat die waardige Duitsche regeringsleden over de minst belangrijke punten meer woorden den hals breken, dan de beide huizen van ons parlement over de meest gewigtige kwestie veil hebben. En wat er op den rijksdag ook moge worden besloten, alle regeringen te zamen zullen geene verandering vermogen te brengen in de gedragslijn, welke ons gouvernement zich heeft getrokken.

Londen, 5 Maart. In de op gisteren gehoudene zitting van het lagerhuis, antwoordde lord *Aberdeen* op eene interpellatie van een der leden, betreffende de wet op het verleenen van gastvrijheid aan staatkundige uitgewekenen: dat die wet onvoldoende is; dat het gouvernement evenwel geene wijziging in dezelve brengen, doch de noodige maatregelen nemen zal, om die uitgewekenen te vervolgen welke aan zamenzweeringen mogten deel nemen.

BELGIE.

Antwerpen 25 Februarij. Gisteren keerde een loteling verheugd huiswaarts om zijner moeder mede te deelen, dat hij een goed nommer getrokken had. Zij, deze tijding vernemende, werd door zulk eene vreugde bevangen, dat zij dadelijk door eene beroerte werd getroffen, onmiddelijk door den dood gevolgd. Letterlijk is zij uit blijdschap gestorven.

— Op den 4 Maart is te Mons overleden, de Luitenant General Baron *Lodewijk Duvivier*. Het leger verliest in hem een van deszelfs roemrijkste veteranen, het land een zijner uitstekendste militairen en de stad Mons een harer geliefdste kinderen. De Generaal was aldaar den 16 Maart 1777 geboren en had aldus den ouderdom van 76 jaren bereikt.

De baron *L. Duvivier* kwam in December 1814 uit Fransche dienst als kolonel der kavallerie in de Nederlandsche over, werd 2 December 1816 benoemd tot generaal majoor, en verliet in October 1830 de laatste dienst om in die van Belgie met den rang van luitenant generaal over te gaan.

Red. J. B.

DUITSCHLAND.

De *Lloyd* geeft in scherpe bewoordingen lucht aan zijne ontevredenheid over de houding van Engeland in de aangelegenheid der staatkundige vlugtelingen.

De proclamatiën van Kossuth en Mazzini, zegt dit dagblad, welke door de Londensche dagbladen zijn medegedeeld, en te Milaan ten dage des opstands waren aangeplakt, zijn thans voor valsch verklaard. De *Daily-News*, het Engelsche orgaan der revolutionnaire propaganda en de *Times* hadden de proclamatiën ontvangen van personen, die, en hier valt niet aan te twijfelen, met de propaganda in betrekking stonden; de redacteurs dier dagbladen hebben voorzeker zeer goed geweten, wat de eigenlijke toedragt der zaak was. Kossuth en de persoon, die met Mazzini diens proclamatie had onderteekend, bevonden zich te London of in de omstreken dier stad, en hebben evenwel niets gedaan, dat eenigermate de echtheid der proclamatiën zou kunnen doen betwijfelen; zij hielden zich doodstil, zelfs toen zij den ongelukkigen uitslag van den opstand te Milaan hadden vernomen.

Toen zich eenige dagen later de openbare meening tegen de opruijingen der onruststokers verklaarde, begonnen deze te vertellen, dat zij aan de genoemde bladen geene proclamatiën hadden gezonden, en dat zij er volkomen vreemd aan waren. Zulk een schelmstuk is juist niet nieuw. De agenten van policie hebben er toch min of meer de ondervinding van, hoe ervaren de gaauwdieven soms zijn in het vervaardigen van brieven en stukken, met welker oorsprong zij zich naderhand, naar mate het in hun belang te pas komt, al of niet bekend kunnen toonen. Natuurlijk, dat zulk een gedrag slechts strekken kan, om op de hoofden der revolutionnaire partij nog meer de algemeene verachting te laden.

De vrede is voor Engeland in deze oogenblikken hoog noodzakelijk, en alle klassen der maatschappij zullen zich ten sterkste verklaren tegen dengene, die hem zou trachten te verstoren. Frankrijk heeft bij de kwestie der vlugtelingen het grootste belang. De keizer zal zich niet minder heftig dan de Duitsche mogendheden verzetten tegen het regt van gastvrijheid, van hetwelk eenige oproerlingen en schelmen, in een rijk, dat alleenlijk door het kannal van Frankrijk is gescheiden, misbruik maken. Engeland kan geenen vrede houden met de overige Europesche natiën, zoolang het bescherming verleent aan schelmen van beroep, die wel beloven, dat zij in Engeland geene moorden zullen plegen en geen oproer zullen stoken, doch zich voor de rest tot niets verbinden. Graaf *Aberdeen* kon toch waarlijk wel aan het parlement magtiging verzoeken tot het weren van vreemdelingen, welke gevaarlijk voor de regering kunnen zijn, Andere ministers ten minste hebben dit wel gedaan; zelfs in de Vereenigde Staten heeft de heer *Adams* gebruik gemaakt van zijn regt, om gevaarlijke vreemdelingen te weren.

Wij hopen, dat Engeland zijne onregtvaardigheid nog tijdig zal vergoeden, door aan zijne pligten jegens de andere natiën te voldoen. Doch wij hopen tevens, dat de groote mogendheden van het vaste land ten allen tijde op alles zullen zijn voorbereid. Gaat Engeland voort, met aan Kossuth en Mazzini gastvrijheid te verleenen, welnu, de Britten zullen er de onze door verbeuren. Waarlijk, wij kunnen de bezoeken der Engelschen evenzeer missen als die der Tessiners. Wij hebben evenmin behoefte aan de Engelsche als aan de Tessinische producten.

Indien Groot-Brittanje zich denkt te bevoordeelen door zijne betrekkingen met personen, die de eerste de beste gelegenheid zullen aangrijpen, om ons te plunderen en te dooden, zoo wete het, dat het tegelijkertijd geene betrekkingen met ons kan onderhouden. Dat Engeland dus kieze. Dat het kieze tusschen ons en hen, wier namen thans aan de galg zijn gespijkerd.

ZWITSERLAND.

In de naburige Zwitsertsche kantons is men niet zonder bezorgdheid, voor de gevolgen van de tegenwoordige geschillen met de Oostenrijksche regering. Vele politieke vlugtelingen aldaar hebben reeds een wenk ontvangen om zich naar Amerika te begeven, hetgeen z ook voornemens zijn te doen. Zonder de verwijdering dier vlugtelingen, zal de goede verstandhouding tussche Zwitserland en de naburige staten, niet weder herstel kunnen worden.

SPANJE.

Berigten uit Madrid behelzen het volgende:

Het Spaansche ministerie, dat eene zoo groote meerderheid bij de jongste verkiezingen verwierf, schijn desniettemin zeer gevoelig te wezen wegens de enke op zich zelve staande nederlagen die het leed. De Gaceta van den 25sten Februarij behelst ten minste e decreet, waarbij de gouverneurs worden ontslagen i die plaatsen, waar de kandidaten der regering niet werde gekozen.

Men sprak te Madrid nog altijd van eene op hande zijnde wijziging van het ministerie. Alles bepaald zic daaromtrent echter tot geruchten, die te meer bevestiging behoeven, omdat in Spanje bijna altijd dergelij geruchten in omloop zijn.

— Generaal Narvaez bevindt zich thans weder te Bordeaux en schijnt in geenen deele van plan te zijn, a de bevelen zijner regering te gehoorzamen. Men voo ziet dan ook, dat de Spaansche regering het beslu waarbij hij van hoog verraad wordt beschuldigd, indi hij niet naar Weenen gaat, ten uitvoer zal leggen, wanneer de in beslagneming zijner goederen, spoed moet volgen.

ITALIE.

Uit Turin schrijft men, dat het besluit tot verbeurverklaring der goederen van de uitgewekene Lombarden, in de stad eenen allerongunstigsten indruk heeft gemaakt. Daar in het besluit geen onderscheid gemaa is tusschen de genaturaliseerde en niet genaturaliseer emigranten en velen van die lieden in Sardinie genaturaliseerd zijn, vreest men, dat deze aangelegenheid t diplomatieke verwikkelingen tusschen de Sardinisc regering en de Oostenrijksche leiden zal.

De Sardinische regering heeft met de heeren von Rothschild eene 3 pCt. leening gesloten tot den koers v 69 pCt.

INGEZONDEN STUKKEN

Batavia, 2 *Mei* 1853.

Aan

de Redactie van den Java-Bode.

Mijne Heeren!

Onder de zaken, die in den tegenwoordigen tijd o aandacht tot zich trekken, behoort voorzeker ook Electro Biologie. De geheel beschaafde wereld is er van; nergens is eene kleine vriendenkring vereen of er wordt gebiologeerd; het gesprek van den dag biologie, dikwerf niet anders dan biologie; de een v haalt u nog sterkere proeven dan de ander. Sommi gaan reeds zoo ver, dat zij u, zeer natuurlijk, de w deren van den Bijbel door de biologie verklaren; ongeloovigen worden geloovig en de tijden der wo ren staan op het punt van terug te keeren. Arme st pert, zoo gij nog geene voorstelling van de biol hebt bijgewoond, hoe verachtelijk ziet men op u ne Beklagenswaardig binnenland, wat zijt gij ten acht terwijl de hoofdsteden van Java dienaangaande de l derste lichtstralen verspreiden, verkeert gij nog in dikste duisternis! — wanneer zal toch de tijd aanb ken, dat ook voor u het licht der biologie zal opg dat ook gij u daaraan zult koesteren en verwarmen

Doch vergeef het mij, mijne Heeren, mijn ge sleepte mij daar weg; ter zake. Onder de geluk gen, die in deze gewesten eene biologische voor ling mogten bijwonen, behoorde ook ik. Wat ik zien heb behoef ik u niet medetedeelen, gij hebt zelfde reeds van honderde anderen gehoord; maar gelukkig, dat ik het zag, want weldra moest ik reis; de Residentie Bantam moest door mij worden zocht, en had ik op Serang, Tjeringin of Pandegla van de biologie niet kunnen medepraten, men had voorzeker voor geen fatsoenlijk man gehouden.

Nu ben ik geen ingewijde in de kunst, Mijne Hee het eenige dus wat ik vermogt, was om aan and medetedeelen, wat ook ik had gehoord en gezien.

Op zekeren avond, het was te Tjeringin, bevond ten huize van den Heer de *N.* . . een klein gezels vereenigd; het gesprek liep over het onderwerp den dag, de biologie. Een ieder was nieuwsgi om het regte van de zaak te vernemen. Reeds was tot hen van Java's hoofdstad overgewaaid; had hun een vroeger reiziger vele wonderen opgedi zij begeerden dus ook het een en andere van m vernemen en met geopende ooren zaten de aanwe naar mij te luisteren. Weldra echter had ik m gansche voorraadschuur uitgekraamd; nogmaals we

---

bragt ze den volgenden dag voor het geregt, om daar hun inhoud van regtswege te laten onderzoeken.

III.

»Zeide ik het niet dat er nog vóór het einde van dit jaar eèn lijk uit dat huis zou gedragen worden?» riep de oude koffijvrouw op den hoek hare dochter toe, toen drie dagen daarna eene fraaije doodkist, met een gebeeldhouwd deksel er op, uit het huis van den schrijnwerker Franzen werd gedragen. Franzen en geheel het schrijnwerkersgilde in zwarte kleeding en degens op zijde, volgde den stoet.

»Dat moet de oude schrijnwerker Flock zijn, die nu eerst werkelijk wordt begraven,» sprak de dochter van de koffijvrouw. »'t Moet zijn eigen lijk zijn geweest, dat men onder den peerenboom in den tuin van zijn buurman heeft gevonden.»

»Ja, dat heeft de jonge schrijnwerker Franzen voor het geregt bewezen,» voegde eene vischvrouw er bij, terwijl zij haar korf nederzette, om de lijkstaatsie gemakkelijker te kunnen beschouwen. »Zie daar gaat hij zelf, de hupsche, jonge meester-schrijnwerker; nu zal er voortaan in zijn huis wat meer te verdienen vallen, nu alles aan hem alleen toebehoort, en de oude, gierige Storck met een langen neus heeft moeten aftrekken.»

»En misschien hangen ze hem nog op,» merkte eene andere vrouw aan. »Althans indien het waar is, wat ze zeggen: dat hij den ouden schrijnwerker heeft vermoord.

»Ik heb het altoos wel gedacht dat die kerel op zoo'n manier aan zijn einde zou komen,» sprak de koffijvrouw. »Hij kocht nooit wat bij mij, of hij moest, boven een ander, wat meer en wat toe hebben. Kon men hem maar beet krijgen. Want in geen drie dagen heeft iemand hem in de stad gezien.»

IV.

Den daarop volgenden Kers-avond zat een klein, maar tevreden huisgezin in de woning van den ouden schrijnwerker Flock, aan het kanaal. Het kind speelde gezond en bloeijend op den schoot zijner moeder, en de jonge schrijnwerker vulde, innig verheugd, den ouden familiebeker met wijn. »Een gelukkige Kersmis, mijne lieve Johanna,» sprak hij geroerd; »dat hadden wij, veertien dagen geleden, niet verwacht. Nu zitten wij hier in ons klein huisje als welgestelde menschen, juist zoo als uw goede, zalige oom het voor ons had beschikt. Thans behoef ik niet langer tot in het holle van den nacht doodkisten aan elkander te lijmen; thans kan ik fraaije kasten en stoelen en tafels maken voor jong getrouwde lieden, die wat in hun huishouden noodig hebben en bij elk feest hebben wij een vrolijken avond. En thans hebt gij vrede, oude vriend,» voegde hij er plegtig bij, terwijl hij een blik wierp naar den ouden leuningstoel, als of oom Flock er nog in zat. »De zegen is aan uw huis weêrgegeven. God zij u in den dag des deels zacht!»

Franzen had de rommelkamer laten toemetselen; de werkwinkel bleef gelijk hij in den tijd des o schrijnwerkers had bestaan. Het roode schrift op muur had hij laten oververwen, en 't werd er nu meer gezien.

Toen hij nu de eerste maal over de lange brug en het lijkenhuis der drenkelingen naderde, gin rustig naar het venster en sprak bij zich zelven: kunt gij er rustig inkijken, Franzen; want de schrijnwerker ligt er niet meer op zijne doodki wachten.» Maar hoe ontzettend verschrok hij; een blaauw en opgezwollen aangezigt van een d ling grijnsde hem met opengesperde oogen aan, herkende in de vreeselijke verwrongen trekken gelaat van den vermisten Storck. »Zoo,» sprak zen, diep adem halend bij zich zelven:

— »Hebt gij u zelven nu den dood gegeven, die voor mijn ouden meester hebt verzonnen. Geen m heeft belang bij uw dood, niemand dan de beul strop gij zijt ontsprongen. Maar ik zal u toch begraven. Ik heb nog wel eene doodkist voor u zij uwe arme ziel genadig!»

Franzen liet hem in alle stilte ter aarde brengen geluk en zegen schenen hem nu bij alle zijne on mingen te vergezellen. De Bijbel van den ouden sc

de gewigtigste proeven besproken; de een geloofde, de ander twijfelde, doch nu ook was er een uit het gezelschap profaan genoeg om mij toetevoegen, dat hetgeen ik had gezien nog niets beteekende, in vergelijking van hetgeen men dagelijks te Tjiringin van de Javanen kon aanschouwen en voor eene kleinigheid aan een ieder, die zulks begeerde, werd vertoond.

Dat was heiligschennis in mijn oog! de schoone biologie bij Indische goochelspelen te vergelijken! Foei, dat was te erg! Mijn tegenstander echter hield vol en verklaarde de beiden voor broertjes en zusjes te houden. » Staat, vroeg hij mij" staat dan de Biologie niet met het magnetismus in het allernaauwst verband? Ik mogt dit niet ontkennen. Gewijden in de kunst hadden mij dit verzekerd, ofschoon zij zelven de biologie en hare kracht niet regt konden verklaren.

Welnu dan, was het wederantwoord; wat is het Dedêwan-spel anders, dan de uitwerking van het magnetismus?

Het Dedêwan-spel, wat is het Dedêwan-spel? Wat, zijt gij reeds zoo lang op Java, en hebt gij dat spel nimmer aanschouwd? Kom aan, ik zal u daartoe in de gelegenheid stellen, en zeg mij dan, nadat gij alles naauwkeurig hebt onderzocht, of het Dedêwan spel wel iets anders dan biologeren is, en of de eenvoudige Javaan het in die kunst niet oneindig verder heeft gebragt dan de geleerde Europeaan!

Ik heb het Dedêwan-spel gezien, Mijne Heeren, doch ik ben het antwoord schuldig gebleven; ik wenschte het echter van deskundigen uittelokken, en het is daarom dat ik UEd. beleefd verzoek, deze weinige regelen, zoo zij u daartoe geschikt voorkomen, wel in den Java Bode optenemen; terwijl ik tevens hoop mijne bescheidene vraag door dezen of genen later beantwoord te zien.

Ik heb de eer mij met achting te noemen,

Mijne Heeren!

Uw Dw. Dienaar,

v. H......

Het Dedêwan-spel.

Het was avond; hetzelfde gezelschap van gisteren, had zich weder ten huize van den heer de N.... te Tjeringin vereenigd; het uur waarop het Dedêwan-spel zou worden vertoond, naderde met rassche schreden. Vele inlandsche spelen had ik reeds vroeger bijgewoond, doch slechts zeer weinigen hadden wij kunnen voldoen. Zij waren mij meestal zeer flaauw voorgekomen, en hadden mij doorgaans niet dan verveling berokkend; ook van het Dedêwan-spel stelde ik mij dus niet veel bijzonders voor.

Tegen 7 uur deed het geluid van den *kendang* (inlandsche trom) zich hooren en weldra traden drie mannen en drie vrouwen, zijnde de acteurs en actrices, binnen. U de kleederdragt van gezegde personen te beschrijven, doet niets ter zake en legt niet in mijn plan; 1o was er niets bijzonders aan hunne kleeding te bespeuren: 2o heb ik eenen verschrikkelijken afkeer van kleeding beschrijving.

Genoemde personen dan traden binnen, terwijl een talrijk publiek in de nabijheid van de *Anklong*, de *kendang* en *dodok* verbleef, in de hoop van de tentoonstelling, mogelijk voor den duizendsten keer van hun leven, te aanschouwen.

Gewisselijk kent gij de instrumenten, die ik u daar even opnoemde; zoo niet, weet dan, dat de Anklong een Inlandsch muzijk-instrument is, zamengesteld uit holle bamboezen van verschillende grootte en dikte, waarop zachtjes wordt geslagen, dat een aangenaam geluid van zich geeft; de beide andere instrumenten zijn inlandsche trommen.

Behalve het orkest had men nog medegebragt, een pot met wierook, een tikar of mat, een hoofdkussen, eenige sarongs of kleedjes en een *koeroengan*, Een koeroengan is, gelijk een ieder weet, eene mand waaronder de legkip met hare kuiken wordt bewaard. Deze mand echter was een weinig wijder en hooger dan gewoonlijk, zoo dat een klein persoon, in eene gebogene houding, daaronder kon staan.

Nadat de voorstellers waren binnengetreden, werd de tikar in de voorgalerij uitgerold, welke door verscheidene lampen helder was verlicht, en nu trad een jongeling van circa 15 of 16 jaren, waaraan de kunst zou worden verrigt, te voorschijn. Deze jongeling was een der bedienden van den heer de *N.*, dien wij te eerder hadden verkozen, om ons daardoor voor elk bedrog te waren. Het eenige kleedingstuk dat deze jongeling aan had, was eene witte broek, terwijl zijn hoofddoek, zijn badjoe, vest en kris, netjes opgevouwen, nevens het hoofdkussen werden gelegd.

Nu werd mij een gewoon touw toegereikt, ik geloof, dat het eene oude vlaggenlijn was, en vervolgens werd ik verzocht den jongeling naar verkiezing te binden, terwijl het mij vrij stond daartoe allerlei vreemdsoortige knoopen te bezigen. Ik nam het einde van het touw en knoopte dat om den nek en lag er drie stevige knoopen in; vervolgens bond ik eerst den regter, daarna den linker arm op den rug; eindelijk sloeg ik de handen over elkander, bond het touw stevig om de polsen, wijd genoeg dat het koord hem niet sneed, maar toch zoodanig dat het ten eenenmale onmogelijk was, dat hij er zich uit los kon wringen. Er bleef nog een eind van het touw over, dat bond ik andermaal om den arm en daarna aan den hals en nu gaf ik het den knapsten en behendigsten dief te doen om zich los te maken.

Nadat de jongeling aldus gebonden was, knielde hij neder, met het hoofd op het kussen: vervolgens werd de koeroengan boven hem geplaatst, en nu werd de mand zorgvuldig met vier of vijf sarongs bedekt, zoo dat het onmogelijk was om er door in te zien; maar ook, om den jongeling eenige hulp te verleenen.

Nadat alzoo die jongeling voor een iegelijks oog verborgen was, werd een potje met vuur te voorschijn gebragt, waarop eenig welriekende wierook werd gestrooid en gebrand. De mannen en vrouwen gingen op een kleinen afstand verwijderd rondom de koeroengan zitten, en het potje met wierook werd van hand tot hand overgereikt. Een keer of zes moge dit geschied zijn, toen begon het zestal een zacht sleepend maleisch gezang, wij zonden zeggen, wiegelied, aan te heffen, en na weinige minuten kon men eene kleine beweging aan de mand bespeuren. Naauwelijks werd dit waargenomen of, op een gegeven teeken, werd de Anklong, de Kendong en de dodok bespeeld, terwijl tevens een veel luider gezang werd aangeheven. Nadat er aldus wederom eenige minuten waren verloopen, ontdekte men eenige vrij hevige schokken aan de koeroengan, en nu hield de muzijk en het gezang ten eenenmale op.

De mand werd opgeligt, de jongeling lag gelijk hij daar was geplaatst met het hoofd op het kussen, doch in diepen slaap; hij was gebonden als vroeger, hetzelfde getal en dezelfde knoopen lagen nog in het touw, doch hij was thans geheel gekleed; zijn hoofddoek zat hem netjes op het hoofd, het vest en het badjoe had hij aan, de kris was op zijde, en boven zijne kleederen zat het touw, gelijk het weinige minuten te voren op het naakte ligchaam was geknoopt.

Alsnu werd de jongeling door een paar personen opgerigt en staande gehouden, terwijl er inmiddels een oorverdoovend tandak muzijk werd aangeheven. Eerst scheen het alsof de patient in elkander zou zakken, doch langzamerhand kwamen zijne spieren in beweging; eerst stond hij alleen regt overeind; vervolgens begon men hem eenigzins te schudden, daarop kwamen de voeten in beweging en eindelijk begon hij geregeld te tandakken; doch dat alles geschiedde, terwijl hij sliep en zijne oogen vastelijk gesloten bleven. De kring waarin getandakt werd, moge een tiental voeten uitgebreidheid hebben gehad, een man mogt zich in het midden van dien kring hebben geplaatst, de oogen van den jongeling mogten vast gesloten blijven, toch werd er niemand door hem aangeraakt; hij danste en ging rond als had hij het gebruik zijner oogen tot zijne dienst. Een oogenblik echter was het als of hij zou nederstorten, en dit zou ook gewisselijk zijn geschied, had men hem niet tijdig opgevangen. Het kwam door dien men mogelijk eene halve seconde had opgehouden te zingen. Onder het tandakken bespeurde ik, dat hij sterk, inzonderheid aan de knieën, werd bewierookt.

Nadat de jongeling aldus een vijftal minuten had gedanst, greep men hem andermaal aan en eindigde de muzyk. Oogenblikkelijk zonk hij in een, men plaatste hem wederom met het hoofd op het kussen; de koeroengan werd nogmaals boven hem geplaatst, en andermaal ving men het wiegelied aan. Weinige minuten waren er na dien tijd verloopen en de mand werd weder opgeligt; de jongeling lag daar slapende gelijk even te voren doch was geheel ontbonden. Het touw lag naast hem, doch even zoo geknoopt als door mij was geschied; het was als of hij er geheel was doorgegleden. Hier zag men de opening van den hals, daar die van de armen, elders die van de handen: het eenige wat men aan het touw kon bespeuren was, dat het geheel vochtig van het zweeten was geworden. Nu plaatste men hem andermaal op zijne voeten, vervolgens begon men op nieuw de oorverdoovende tandakmuzyk, en wederom danste hij gelijk vroeger. Een kwartier uurs daarna was alles geeindigd.

Men zette den jongeling neder en begon hem wakker te maken; men wreef hem over het hoofd, de slapen en wangen, men kneep hem in den nek, men drukte hem verscheidene malen den vinger in de ooren; men bespatte hem met water, en na eenige weinige minuten ontwaakte hij — verwilderd sloeg hij de oogen op. Blijkbaar was het, dat hij zijne zelfsbewustheid nog niet had terug bekomen. Groote zweetdroppels pareleden op zijn voorhoofd; afgematheid lag op zijn gelaat te lezen en zenuwachtige trekkingen schokten zijn ligchaam. — Meer en meer echter kwam hij tot kennis, maar nu ook begon hij hevig te weenen; eindelijk beseftte hij zijnen toestond en hetgeen er geschied was; nu stond hij op, en met wankelende schreden verwijderde hij zich naar zijne woning, ten einde aldaar van zijne vermoeidheid uitterusten. Den volgenden morgen liet ik hem roepen, hij was nog eenigzins zenuwachtig en afgemat; doch op mijne vraag, wat en met hem was voorgevallen, antwoordde hij mij, dat hij het niet wist. Hij had een oogenblik met het hoofd op het kussen gelegen, toen was hij in slaap gevallen, eindelijk was hij ontwaakt, hij was naar zijne woning wedergekeerd, en had zich daar dien nacht regt onlekker gevoeld.

Ziet daar, Mijne Heeren Biologen wat ik gezien, zeer naauwkeurig gezien heb. En nu Gij, die het reeds zoo ver in de kunst van biologeren gebragt hebt, hoe verklaart gij die zaak? Het valt den mensch steeds moeijelijk om zijne minderheid te erkennen, ik verlang dit dan ook van u niet, te meer daar uwe tegenpartij slechts een domme Javaan is. Mogelijk zegt gij, arme sukkel! men heeft u bedot; men heeft u met opene oogen bedrogen, doch dan is het zeer behendig geschied, dan is hun bedrog een Bamberg, een Rosco, of Robin waardig! Mogelijk betwijfelt gij de gansche zaak, doch dan raad ik u, om het Dedêwan-spel zelven te gaan onderzoeken en ik houd mij overtuigd, dat gij u zult verwonderen, gelijk ik gedaan heb, en dat gij openhartig zult verklaren, dat het biologeren veelal een *kinderspel* is, en het bespottelijk wordt nog langer daarmede zijnen tijd te verknoeijen.

werker werd dikwerf ter hand genomen en laafde het stille, vrome echtpaar met zijne eeuwige waarheden, en herinnerde hun steeds er aan, dat alle geluk en vreugde op deze aarde slechts vergankelijk zijn. Kwam er dan somwijlen, na vele gelukkige dagen, een dag van beproeving, waarin zij treurden om het afsterven van vriend of magen, of als zij moesten waken bij het ziekbed van een geliefd kind, dan versaagden zij niet, maar zij reikten elkander vol liefde de hand toe, over den Bijbel heen, die zoo onuitsprekelijk troost in 't lijden. En zoo dikwerf Franzen den torenwachter, als het één uur had geslagen, zijn lied hoorde zingen, dacht hij aan dien nacht, toen hij hopeloos en der wertwijfeling nabij, op den trap van de apotheek naar het laatste redmiddel zat te wachten, dat de Goederthene overbodig had gemaakt; en onwillekeurig stemde hij dan zingende in met de vertroostende woorden van den nachtelijken zanger.

De reddende vondst.

In de nabijheid van het stadje Lourheim in Wurtemberg ligt een armoedig dorp Roth genaamd, dat niet weinig gedeeld heeft in de rampen en den hongersnood, waarvan in 1851 ons door de bladen zulke treurige tafereelen zijn geschetst.

In dit dorp leeft eene arme weduwe van 64 jaren, die in het vorig jaar wegens eene schuld van twintig gulden, die zij sedert het najaar van 1851 moest betalen, hare eenige koe, zou moeten verkoopen. Als de vrouw bad, sprong eensklaps haar dertienjarig zoontje de kamer binnen met den uitroep: Daar moeder, dat heb ik gevonden!» Hij reikte haar twee stukjes geel metaal, door hem uit den tuin meêgebragt, toe. De knaap had een mol daar zien wroeten en terwijl hij bij 't zien, dat deze een hoop aarde opwierp, aan het graven was gegaan, had hij de beide stukjes gevonden. De moeder gaf er geen acht op, maar op den raad des schoolonderwijzers zette men het graven voort en binnen den tijd van een uur had men er nog tien andere stukken van dezelfde gehalte gevonden. Het waren gouden dukaten goed bewaard uit de zestiende eeuw. De vrouw durfde ze zich niet toeëigenen voordat haar 't woord van den predikant van het dorp hiertoe volle vrijheid had gegeven. Waarschijnlijk is dit geld hier op 't einde van den dertigjarigen oorlog begraven, daar de jongste munt een Frankforter dukaat is, die volgens beeld en omschrift van Ferdinand III is geslagen, en hier een paar eeuwen sluimerde, Waarlijk in dat spelend kind moet de moeder een hemelgezant hebben aangezien, door God gezonden? Wij vragen: heeft de mensch een engelenwacht en is het meer dan liefelijke poëzij, wanneer de dichter in de degelijke waarlijk *Nieuwe Boekzaal* bij Van der Wiel te Arnhem uitgegeven, van zulk een beschermengel zingt (Febr. pag. 68):

By 't geloei van 's levensbaren,
By het dreigen van gevaren,
Staat die engel ons op zij;
Hy geeft kracht naar kruis in 't lijden,
Hy leert waken, bidden, strijden,
Tot het onweer drijft voorby.

Het geloof aan eene bijzondere, zorgende Voorzienigheid, zal hier althans wel nieuw voedsel vinden.

Al diegenen, die iets te vorderen hebben van den boedel van wijlen *Said Mochamat bin Abdullah al Hasnij* bereids vroeger opgeroepen, worden bij deze daaraan herinnerd en door den ondergeteekende verzocht alsnog hunne pretentien uiterlijk binnen twee maanden in te dienen.

Batavia, *den* 30 *April* 1853. *De testamentaire Executeur,*

(310) SECH MOHAMAT BIN AWAL DJOAS.

Scheeps-Berigten.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Van.*	*Datum.*	*Naar.*
April	29	Belgiesch	Julie	L. Meyer	Falmouth		Singapore
»	—	Amerikaansch	Orissa	J. Leags	Boston	30 Januarij.	Hongkong
»	—	Nederlandsch	J. C. Schotel	J. P. van Beest Holle	Batavia		Dordrecht
»	—	Amerikaansch	Wild Pegona	Ditmans	Canton		New-York
»	30	Engelsch	Sir Henry Pollinger	A. Crugg	Liverpool	20 Januarij.	Shanghai
»	—	Spaansch	St. Lucia	B. L. Arenosa	Macau	23 Maart	Havanah
Mei	1	Hamburgsch	Ferdinand	T. S. Groot	Batavia	28 April	Nederland
»	—		Vier Gebroeders	v. d. Meulen	Cardiff	— Decemb.	Singapore

Aangekomen Schepen te *Batavia.*

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Van.*	*Datum.*	*Agenten.*
April	30	Nederl. Indisch	Z. M. stooms. Gedeh	kapt. luit. t/z. Dibbets	Macasser	25 April	
»	—	Nederlandsch	staatsraad Baud	de Jong	Nederland	23 Decemb.	B. Kopersmit en co.
»	—	»	Generaal Chasse	Rehling	China	1 April	Paine, Stricker en co.
Mei	1	Nederl. Indisch	stoomb. Padang	Persille	Samarang	24 »	B. Kopersmit en co.
»	—	» »	Sumatra	Vader	Soerabaya	20 »	Factorij.
»	—	Nederlandsch	Plancius	Rotgans	Indramaijoe	28 »	Tiedeman, en v. d. Burg.
»	—	Engelsch	Mary Cannon	Renny	Calcutta	20 Maart	Pitcairn, Syme en co.
»	2	Nederl. Indisch	Alnoer	Baharmoes	Samarang		
»	—	Nederlandsch	de Vrienden	Tijdeman	Rio de Janeiro		Maclaine. Watson en co.
»	—	Nederl. Indisch	stooms. Java	Worthington	Samarang		»
»	—	» »	Ellen	Lebert	»		John Pryce en co.
»	—	» »	Djelanie	Said Alie	Indramaijoe		
»	3	Engelsch	stoomb. Chusan	Down	Bustralie		Maclaine. Watson en co.
»	4	Nederl. Indi ch	stoomb. Ambom	Bergner	Samar. en Soerab.		B. Kopersmit en co
»	—	Nederlandsch	Zes Gezusters		Samarang		Maclaine. Watson en co.

Vertrokken Schepen van *Batavia.*

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar.*
April	30	Nederl. Indisch	Sech Anoar Salim	Said Alkaf	Indramayoe
Mei	1	» »	stoomb. Makassar	Chevallier	Soerabaya
»	—	Zweedsch	Oscart I	Gavin	Nederland
»	2	Engelsch	Odessa	Berriman	London
»	3	Nederl. Indisch	Tartar	Simpie	Pecalongan
»	—	» »	Kim Heging	Oeij Bokseng	Samarang
»	4	Nederlandsch	Gezina	Burggraaf	Nederland
»	—	»	Zes Gezusters		»

In lading liggende Schepen te *Batavia.*

Vlag.	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Bestemming.*	*Agenten.*
Nederlandsch	Elisabeth Antonia	Schippers	in reparatie	Haager en Schuurman
»	Ambarawa	Buijkes	Soerabaya	B. Sanier, Suermondt en co.
»	Osiris	Crans	»	»
»	Loopuyt	Boumeester	Samarang	de Weerdt, Ruyl en co.
»	Soolo	Korteland	Soerabaya	van Ommeren, Rueb en co.
»	Jan van Galen	de Boer		»
»	Staatsraad Baud	de Jong	Samarang en Soerabaya	B. Kopersmit en co.
»	Plancius	Rotgans	Nederland	Tiedeman en van der Burg.
»	de Vrienden	Tijdeman		Maclaine, Watson en co.
Nederl. Indisch	Tjaij Goan	Tan Teksoeij		
» »	Faid Alim	Bahawe	Palembang	Coulster en co.
» »	Bencoelen	Ardasier	Bencoelen	
» »	Generaal Chassé	Rehling		Paine. Stricker en co.
» »	Sumatra	Vader	Padang	Factory
» »	stoomb. Padang	Persille	Padang en Bencoelen	B. Kopersmit en co.
» »	Alnoer	Baharmoes	Samarang	Coulster
» »	stoomb. Java	Worthington	Singapore	Maclaine. Watson en co.
» »	Ellen	Lebert	Samarang	John Pryce en co.
» »	Djelanie	Said Alie		Coulster
» »	Stoomb. Ambon	Bergner	Macasser en Molluccos	B. Kopersmit en co.
Engelsch	Columbine	Spencer	Cork	Maclaine, Watson en co.
»	Union	Chapman	Cowes	»
»	William Rennie	Silke	Antwerpen	»
»	Bombay	Dixon	Makasser	Hunter, Houghton en co.
»	Mary Catherine	Butler	Cowes	Pitcairn, Syme en co.
»	Glendaragh	And. White	Cork	»
»	Mary Cannon	Renny	Australie	»
Amerikaansch	Kepler	Ballard	New-York	Paine, Stricker en co.
»	Palmetto	Manly	San Francisco	Maclaine, Watson en co.
Pruisch	Rica	Darmer	Antwerp	»
Fransch	Antoinette Cezard	Marin	Samarang	B. Sanier, Suermondt en co.

De Nederlandsche Particuliere Schepen zijn aangeduid met een *.

AANGEKOMEN PASSAGIERS.

Met het Ned. schip *Oseris:* de heeren *P. de Mey van Streefkerk. — P. Gorver. — H. J. Benglinck. — T. C. Cartier. — J. J. Hunzler. — W. W. Janse.*

Met het Ned. schip *Jan van Galen:* de heer *Margadant.*

Met het Fr. schip *Antoinette Cezard:* de heeren *Remy. — M. Lopez. — A. Petel.*

Met het Ned. schip *Staatsraad Baud:* de heeren *T. H. van Rees. — J. A. Rambaldo. — J. Graeve. — M. Weys.*

Met het Ned. schip *Generaal Chassé:* 43 *Chinezen.*

Met het N. I. stooms. *Padang:* de heer *Meinberg. — Z. M. troepen.*

Met het Eng. schip *Mary Cannon:* de heeren *Paul en familie. — Franks en familie.*

VERTROKKEN PASSAGIERS.

Met het N. I. stooms. *Macassar: Z. M. troepen.*

Berigt voor Zeevarenden.

De kommissie tot verbetering der indische zeekaarten brengt ter kennis van belanghebbenden dat door den heer *Chevalier*, gezagvoerder van het Nederlandsch-Indisch stoomschip *Makasser.* onlangs een blind rif ontdekt is, in de passage ten westen der *Soela* (*Xulla*) eilanden, gelegen in de Moluksche wateren. Toen genoemde bodem in de navolgende peilingen was:

Zuidpunt van *Albion* eiland. . . . . West.
Midden van *Skelton* eiland . . . . N. O. ten O., en
Midden van *Haijcock* eiland. . . . Z. ten O. 3/4 O.

bevond het zich op den oostrand van een rif, niet op de kaarten aangeteekend, en loodde men $6^1/_2$ vadem diepte. Op het midden van dit rif, hetwelk zich slechts eene halve kabellengte Noord en Zuid en even zoo veel Oost en West scheen uittestrekken, vermeende men dat niet meer dan 2 vademen water stond, doch had men geene gelegenheid zulks te onderzoeken.

De Schout-bij-Nacht, President der Kommissie tot verbetering der Indische zeekaarten,
VAN DER PLAAT

Handels-Berigten.

Aanvoer.

Van Amoij per Ned. schip *Generaal Chasse'* kapt. Rehling agt. Paine. Stricker en co.

478 kn. thee. 38 pak. do. 135 bn. chin. papier. 1 ms. do. do. 6 pak paijongs. 133 ijzeren potten. 1466 stukk. gravat. 26 st. chi kisten. 109 do. bamb. matj. 80 vn. verf. 33 vn, kandij suiker. kn. vermicelli. 27. mn. do. 20 vn. geel oker. 108 st. meubelen 15 kn. do. 135 do. differenten. 68 pak do. 111 mn. do. 110 po groenten. 37 tobb. diversen. 12 kistj. do. *Oeij Laksaij.*

Van Amsterdam per Ned. Schip *Staatsraad Baud* kapt. de Jong agt. B. Kopersmit en co.

4 vn. band. 25 kn. likeur. *de Agenten.*
200 vs. boter. 90 kn. manufact. *B. Sanier Suermondt en co.*
200 vs. boter. 2 kn. manufact. 26 do. pennen 2 do. eaude cologne *Haager, en Schuurman.*
2 kn. chocolade 5 balen 19 kisten 22 pak manufact. 40 vn. v waren 108 vn. bier. 14 kn. wijn. *de Weerdt, Ruyl en co.*
26 kn. manufact. *Busing. Schroder en co.*
4 kn. muziekwerk. 40/₂ pijp. bier. 40 kist. do. *Paine, Stricker en*
172 kist. wijn. 1 kistj. zuren. 25 kn. wijn. een kist. *Radijs.*
100 mn. bier. 5 kn. 34 bn. manufact. *E. Moormann en co.*
75 vn. bier. 75 kn. do. 16 do. provis, *v. d. Broek en co.*
13 kn. papier. 8 bn do. 6 kn. provis. 100 do. vensterglas. 200 glas. 13 do. aarde en porcelein 1 kt. zijde en passem 1 do. manufact. 1 do. speelkaarten. 3 do. zijde goederen. *Pand en Stiehaus.*
2 kn. hoeden en petten. 25 do. bier 5 pak manufact. 261 coll. provisien. *Kreglinger, Dummler en co.*
3 kn. franjes. *Metzendorff, Wilmans en co.*
4 kn. kramerijen. 50 keld. lijn olie. *Bahre en Kinder.*
20 kn. manufact. *Tiedeman en v. d. Burg.*
7 kn. huisraad 1 md. zilverwerk. *Lens.*
14 kn. papier. *W. Osseman.*
122 kn. en mn. wijn. 13 do. papier. 2 do. eaude cologne. *v. d. Bie*
1 kt. boeden 1 do. manfact. 1 do. vrucht. 2 vs. bloem ball. *v. en co.*
20 vs. boter. *W. Spechtgrijp.*
4 kruik. kwiksilver. 8 kn. medicijnen. 1 do. biukband. *N. Lange en*
1 baaltj. manufact. 4 kn. kramerijen. *Denninghof.*
14 kn. wijn. en bier. *Vemer.*
10 ks. olie. *MacLaine, Watson en co.*
10 vs. boter. 1 kt. anchovisch *Teengs.*
1 vat wijn. 1 kt. manufact. *de Wolff.*
1 kt. papier. *v. Dorp.*
1 do. kramerijen, *Brandon en Meyer.*
2 do. eetwaren. *v. Elk.*
6 coll. medicijnen. 1 kt. bier. *Goring.*
30 kn. manufact. 5 do. glaswerk. 4 do. provis. 50 ank. azijn. 8 haring. 15 ks. banket. 25 vs. boter. 25 kazen. 4 kn. anchov *Order.*
988 vs. boter. 486 kistj. 3 kisten. kaazen. *v. Samar.* en *Soerab*

Van Rotterdam per Ned. schip *Jan van Galen* kapt. de Boer ag v. Ommeren, Rueb en co.

70 bn. rood garen. 345 kn. manufact. 48 do. metaal. 12 vn. spij 1 baaltj. zaad. 21 kn. ijzerwerk. 300 vn. meel. 34 kn. manu 98 bn. zakken. 21 vs. zilv. specie. 100 kruiwagens. 75 ms. k 1 bl. kurken. *N. H. M.*
600 keld. genever. 48 kn. manufact. *E. Moomann en co.*
1878 stavenijzer. 8 kn. 11 coll. manufact. *Metzendorff, Wilmans*
56 kn. manufact. 20 baaltj. do. 37 vn. bier. *de Weerdt, Ruyl*
3 kn. manufact. *Pandel en Stiehaus.*
105 min. water. *Tiedeman, en v. d. Burg.*
18 kn. manufact. 1 kistjes. 145 coll. geslagt. 3 kisten. 40 mn. ter. 208 coll. provis. 1 kt. behangsel papier. *de Agenten.*
30/₄ anker. groenten. 1 keld. zuren. 10 mn. water. *v. Kleef.*
2 kn. provisien. 24/₄ pijp. bier. *v. d. Biesen.*
14 kn. wijn. 1 do. manufact. *Kreglinger. Dummler en co.*
5 kn. medicijn. 7 ks. wijn. 1 do. vrucht. *Order.*
1 kt. tapijten. 1 do. zilverwerk. *B. Sanier, Suermondt en co.*
1 kt. gereedschapp. *Bornand.*
6 kn. parapluen. 1 do. manufact. 4 do. leder. *Bahre, en Kinder*
1 kn. papier. *Lange en co.*
12 kn. wijn. *Haager, Schuurman en co.*
1 kt. speelkaarten. 1 do. kramerijen. *E. M. Gumprich.*
1 kt. manufact. 5 ks. likeur. *Order.*
1 kt. wapenen. van weelde. *Levasseur.*
4 bunds. hooi. *Morgan Melbourn en co.*
14 kn. papier. 1 ijzer ledikant. *v. Haren Noman.*
8 kn. boeken. en kleeren. *Jansen.*

Van Rotterdam per Ned. Schip *Loopuyt* kapt. Boumeester ag de Weerdt. Ruyl en co.

10 vs. mex. dollars. 2 do. gereedschap. 84 pak. koffij zakk. 20 staal 542 kn. katoenen. *N. H. M.*
61 do. manufact. *de Agenten.*
12 do. idem. *E. Moormann en co.*
1 do. kleederen. *Barhe en Kinder.*
1 do. manufact. *Busing, Schroder en co.*
4 do. wijn. *B. Sanier. Suermondt en co.*
14 do. idem. *Kreglinger, Dummler en co.*
11 do. koopm. schapp. *Pandel, en Stiehaus.*
31 vs. vogelzaad. 4 ks. vermicelli. 2 do. macaronie. 1 kt. en manufact. 9 kn. kramerijen. *Order.*
14 do. eaude cologne. *Haager, en Schuurman.*
1 kt. boeken. *H. M. v. Dorp.*
60/₄ ton zeep. *v. d. Does.*
2 kn. boeken. *Lange en co.*
6 kn. brandewijn. 2 do. sla olie. 2 do. snuif. *v. Riet.*
1 kt. kleederen. *B. Sanier, Suermondt en co.*
1 do. prenten. en platen. *Order.*
1 kt. inkt. 5 do. papier. *Metzendorff, Wilmans en co.*
2 kn. 1 baal. manufact. *E. Moorman en co.*
2 kn. eaude cologne. *Kreglinger, Dummler en co.*
1 vat cognac. 1 do. anchovisch. *A. v. Ommeren en co.*

Gedrukt te *Batavia*, bij W. BRUIJ[illegible]